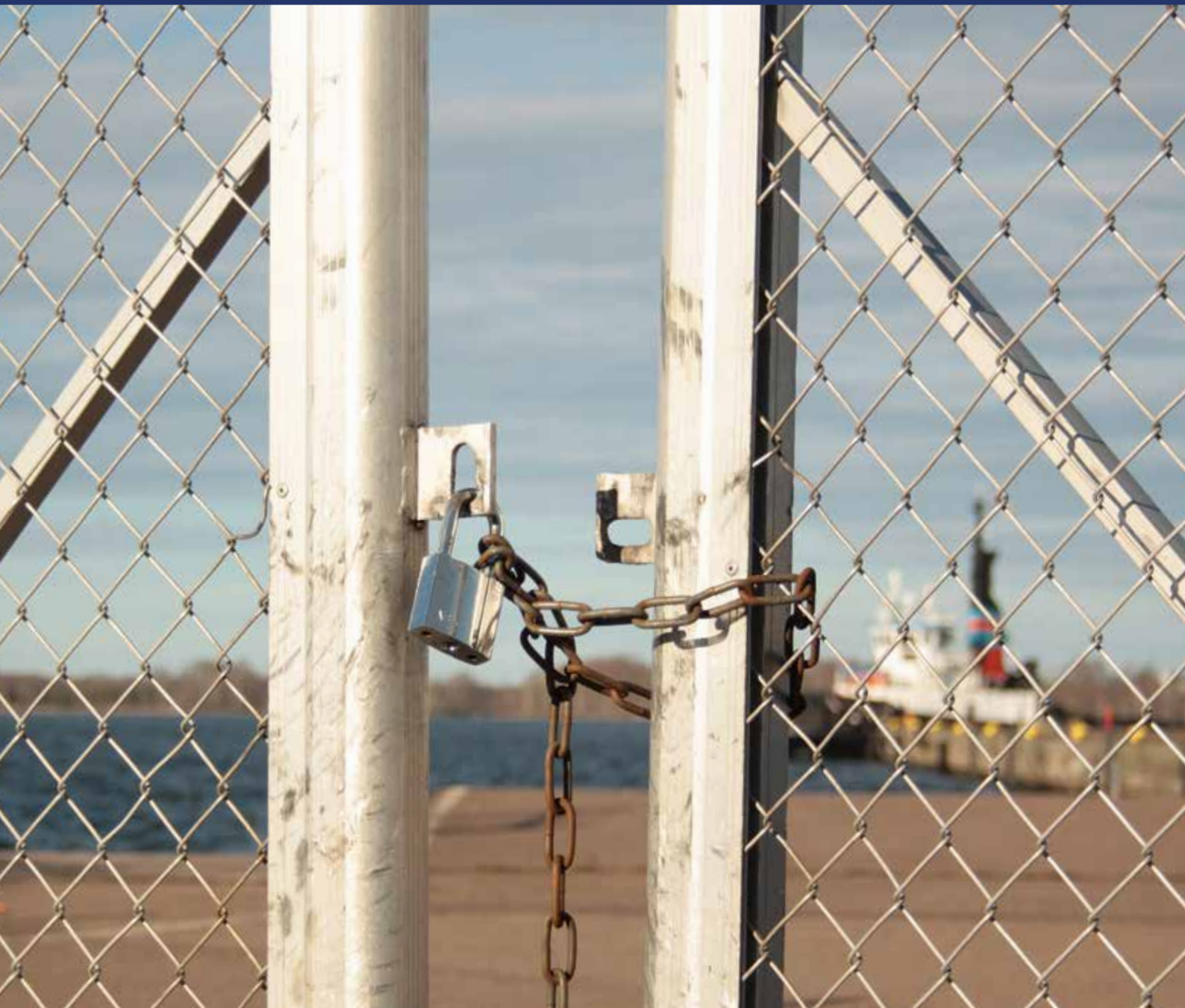

VIHKO 18

**TURVATOIMET
ALUSÖLJYVAHINGON
TORJUNNASSA**

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Kymenlaakson
pelastuslaitos

Itä-Uudenmaan
pelastuslaitos

Helsingin kaupungin
pelastuslaitos

Länsi-Uudenmaan
pelastuslaitos

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

XAMK KEHITTÄÄ 133

KAAKKOIS-SUOMEN AMMATTIKORKEAKOULU

KOTKA 2021

© Tekijät ja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu

Graafinen suunnittelu ja taitto: Entra Marketing Oy

Paino: Grano Oy

Kannen kuva: J. Halonen 2020

ISBN: (nid.) 978-952-344-298-6

ISBN: (PDF) 978-952-344-299-3

ISSN: 2489-2467 (nid.)

ISSN: 2489-3102 (PDF)

TURVATOIMET ALUSÖLJYVAHINGON TORJUNNASSA

Turvatoimet organisoidaan jo torjunnan alkuvaiheessa. Kulunvalvonta järjestetään torjuntatyömaalle, varastoihin ja välivarastointipisteisiin. Laajassa vahingossa voidaan pyytää poliisin, Puolustusvoimien tai vapaaehtoisten apua kulunvalvonnan järjestämiseen. Torjuntaoperaation turvaa eli security-asioita voidaan tarkastella toiminnan turvan, henkilöstöturvan, kiinteistö- ja toimitilatuturvan, tietoturvan, ympäristöturvan ja rikosturvan näkökulmista. Operaation luonteesta johtuen toiminnan turva ja rikosturva tulevat todennäköisesti muita korostetummin esille, sillä työmailla on paljon arvokasta erikoiskalustoa sekä helposti rahaksi muutettavia työvälineitä. Tähän osaan on koottu huomioita alusöljyvahingon aiheuttaman poikkeuksellisen tilanteen edellyttämistä turvatoimista vastuuviranomaisten ennakkosuunnittelun pohjaksi. Turvatoimien merkitys korostunee silloin, kun öljyvahingossa on kyse tahallisesta vahingonteosta.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	5
1 HÄIRIÖTTÖMÄN TYÖSKENTELYN TURVAAMINEN.....	6
1.1 Alueen eristäminen.....	6
1.2 Liikennejärjestelyt ja liikenteenohjaus	7
1.3 Kiinteistöturva ja kulunvalvonta	7
1.4 Mielenilmausten mahdollisuus, varkaudet ja ilkivalta	8
2 KULJETUS- JA KALUSTOTURVA	10
3 VÄÄRINKÄYTÖKSET KAUPANTEOSSA JA RAHALIIKENTEESSÄ.....	11
4 TIETOTURVA JA TIETOJÄRJESTELMIEN RISKIT	11
5 YMPÄRISTÖVAHINKOVASTUU	13
6 RIKOSTUTKINTA	14
7 HENKILÖSTÖTURVA.....	15
8 TURVAOHJEISTUS JA VASTUUT ÖLJYVAHINGOSSA	16
LISÄTIETOA	17
TOK 18 Turvatoimiohjeet alusöljyvahingon rantatorjunnassa	18

TIIVISTELMÄ

- Torjuntaoperaatioon liittyvät turvallisuusuhat voidaan jakaa torjuntatyöhön ja sen tukitoimiin osallistuvien henkilöstöturvaan, kiinteistö- ja toimitilaturvaan, tietoturvaan, rikosturvaan sekä ympäristöturvaan liittyviin uhkiin.
- Turvauhat arvioidaan kohteittain, ja ennakoivat toimenpiteet tulee suhteuttaa riskin suuruuteen.
- Turvauhkien hallitsemiskeinoja ovat muun muassa seuraavat:
  - henkilöstön liikkumisen ja toiminnan rajoittaminen (esimerkiksi kulunvalvonta luokitelluissa tiloissa sekä erilaiset käyttäjäroolit ja niiden mukainen tietojen saatavuus tietojärjestelmistä)
  - tietoaineiston turvallinen säilytys ja hävittäminen
  - tietojen päivittäminen käyttöoikeuksiin, valtuuksiin ja henkilöstön hallussa olevaan omaisuuteen liittyen
  - torjuntakaluston säilyttäminen lukituissa tiloissa
  - työmaa-alueen eristäminen
  - liikenteenohjaus
  - työmaapiirrokset ja turvamerkinnot
  - työntekijöiden ja alihankkijoiden vastuuttaminen ja asianmukainen ohjeistus.
- Operaation aikana torjuntatyömaalla mahdollisesti tapahtuviin lisävahinkoihin, kuten tapaturmiin ja tulipaloihin, tulee varautua ennakolta. Niiden varalle tulee laatia ohjeet.
- Torjuntaorganisaatioon nimetään tarvittaessa turvallisuus- ja riskinhallintapäällikkö.
- Torjuntaorganisaation on järjestäytyessään sovittava turvavastuiden jakautumisesta torjuntaviranomaisten ja virka-apuviranomaisten kesken. Jokaisen vastuuviranomaisen tulee omalta osaltaan selvittää tarvittavat toimenpiteet enakkoon.

HÄIRIÖTTÖMÄN TYÖSKENTELYN TURVAAMINEN

Viranomaisten toiminta aiheuttaa yleensä mielenkiintoa suuressa yleisössä. Siten myös rantatorjuntatehtävät saattavat houkuttaa huomattavan määrän sivullisia ihmisiä seuraamaan toimintaa. Suurin osa yleisöstä on sinänsä toiminnan kannalta harmitonta. Öljyvahingon luonteesta johtuen tulee kuitenkin huomioida myös sivullisiin kohdistuvat riskit heidän tullessaan myrkyllisten aineiden vaikutusalueelle ilman vaadittavia suojavausteita. Tämän lisäksi vaarana on, että sivulliset saattavat tarkoituksetta laajentaa vahinkoaluetta kuljettamalla öljyä kengissään tai muutoin mukanaan likaantuneelta alueelta puhtaille alueille.

Keräystyömaalla tulee olla selkeästi merkityt likaiset ja puhtaat alueet. Jokainen keräystyömaa tarvitsee kartan tai aluesuunnitelman eli työmaapiirroksen, josta käyvät ilmi työskentely- ja varastoalueiden sijainnit, kulkutiet, ajoväylät, koneiden ja laitteiden sijoittelu sekä sähkö- ja vesipisteet. Esimerkki työmaapiirroksesta löytyy manuaalin vihkosta 5A. Alueen tulee olla myös eristetty siten, ettei työskentelyä keskeyttäviä tekijöitä ilmene. Myös median vierailut tulee järjestää johdetusti.

1.1 ALUEEN ERISTÄMINEN

Ihmisten turvallisuuden ja torjuntayksiköiden työrauhan takaamiseksi sekä lisälikaantumisen ehkäisemiseksi likaantunut ranta-alue tulee eristää. Ranta-alueen eristämällä sekä tiedottamisella pyritään lisäksi minimoimaan ulkopuolisten kontaktia likaantuneeseen alueeseen. Eristäminen voidaan tehdä esimerkiksi lippusiimoin ja niin, että kulkukielto on ilmaistu selvästi ja näkyvästi. Myös torjuntatyömaan lähettävillä voi olla alueita, joille torjuntajoukkojen ei tule mennä. Tällaisia voivat olla esimerkiksi erittäin herkäät luontokohteet tai -alueet. Myös nämä alueet tulee rajata selkeästi.

Pienten ja pienehköjen alueiden lyhytaikainen eristäminen tai eristyksen varmistaminen kaupunkialueilla ei vaatine erityisjärjestelyjä. Alueiden laajentuessa tai toiminnan keston venyessä tarvitaan kuitenkin todennäköisesti lisäresursseja. Eristämis- ja vartiointitehtävän järjestämiseen pyydetään apua poliisin kautta. Turvatoimilla voi olla painavampi merkitys silloin, kun öljyvahingossa on kyse tahallisesta vahingonteosta.

KUVA 1

Keräystyömaa on eristettävä.
TAYLAR 2007 JA ATKINS 2007.

Vahinkoaineen ominaisuuksista, onnettomuuspaikan sijainnista ja vallitsevista olosuhteista riippuen eteen voi tulla myös tarve harkita lähiasukkaiden evakuointia. Asukkaiden evakuointitarpeen määrittelyssä ja toteuttamisessa noudatetaan pelastuslaitosten evakuointisuunnitelmia. Myös työmaan evakuointitilanteisiin on varauduttava evakuointisuunnitelmin sekä tarvittavin turvamerkinnöin ja poistumistein. On päätettävä, kuka johtaa evakuointia, mistä ja miten poistutaan, mitä otetaan mukaan, mitä on suljettava, mitä on tehtävä ja kuka sen tekee ennen poistumista. Lisäksi on määritettävä kokoontumispaikka. Ensivasta ja loukkaantuneen evakuoinnista löytyy tietoa manuaalin vihkosta 5B.

1.2 LIIKENNEJÄRJESTELYT JA LIIKENTEENOHJAUS

Vahinkoalueella voidaan tarvita liikenteenohjausta runsaan kuorma-autoliikenteen takia. Monet rannoille vievät tiet ovat kapeita, yhden auton mentäviä teitä, jolloin liikenne vaatii ohjausta kohtaamisen tai ohituksen mahdollistamiseksi. Raskaiden kuorma-autojen lisääntynyt liikenne esimerkiksi koulujen ja päiväkotien läheisyydessä voi vaatia uusia liikennejärjestelyjä ja opasteita.

Öljyntyneiltä alueilta lähtevät ajoneuvot on puhdistettava ennen puhtaalle alueelle siirtymistä. Samalla tulee tarkistaa kuormien asianmukaisuus ja mahdollisten suoja- tai tiivistysmuovien pitävyys.

Alusöljyvahingon seurauksena osa vesialueesta voidaan joutua sulkemaan liikenteeltä. Pelastustoiminnan johtajan toimivaltuudet kattavat myös vesiliikenteen rajoittamisen (Pelastuslaki 29.4.2011/379, 36. a §). Riittävien suoja-alueiden määrittelemiseksi ja liikenteen valvomiseksi tehdään yhteistyötä VTS-keskuksen (Vessel Traffic Service), Väyläviraston ja Traficomien kanssa. Vesialueen sulkemisella mahdollistetaan työrauha torjunta-aluksille sekä estetään öljyn leviäminen alusten pohjissa laajemmalle alueelle. Öljy saattaa myös vaurioittaa merivesijäähdytteisten alusten propulsiojärjestelmiä, joten liikkumista tulee rajoittaa siitäkin syystä.

Öljyn leviämisen estämiseksi voidaan joutua sulkemaan väyläosuuksia tai satamia. Jos suljettava

vesialue sijoittuu satamien läheisyyteen, saattaa aiheutua painetta päästää saarroksiin jääneet alukset ulos ja vastaavasti satamaan pääsyä odottavat alukset sisään (ellei koko liikennettä voida ohjata toisiin satamiin). Yhteistyö satamaorganisaation kanssa on tällaisessa tilanteessa tärkeää. Satamien turvatoimien koordinointi kuuluu Traficomille. Tarvittaessa poliisi nostaa ISPS-säännösten (International Ship and Port Facility Security Code) mukaista turvatasoa yleisiä ja erityisiä turvallisuutta koskevia uhkatilanteita koskevan riskikartoituksen perusteella. Sataman turvapäällikkö toimii yhteyshenkilönä sataman turvallisuuskysymyksissä.

Keinoja vesiliikenteen turvallisuuden parantamiseksi:

- tehostettu alusliikenteen ohjaus (VTS-keskus pelastuslaitoksen antamien tietojen pohjalta)
- riittävästi tiedonantoja merenkulkijoille (VTS-keskus ja MRSC/MRCC/TurkuRadio pelastuslaitoksen antamien tietojen pohjalta)
- pienveneiden pääsyn rajoittaminen likaantuneelle alueelle (liikenteenohjaus paikan päällä, radio, somekanavat)
- puomitusten selkeä merkitseminen (esimerkiksi heijastavin lippumerkein, pimeällä valopoijuin).

Aikaisemmissa onnettomuuksissa havaittuja ongelmia ovat olleet muiden alusten öljypäästön varjolla laskemat öljyiset jätevedet. Tämä saattaa edellyttää öljypäästövalvonnan tehostamista, vaikka ilmiön ei voida olettaa olevan kovin todennäköinen.

1.3 KIINTEISTÖTURVA JA KULUNVALVONTA

Kiinteistö- ja toimitilaturvallisuus koostuu muun muassa seuraavista asiakokonaisuuksista:

- tilojen turvallisuusluokitus ja luokituksen mukainen suojaus
- rakenteellinen turvallisuus (avainten hallinta, lukitus, aidat, portit, valaistus, rakenteellinen murtosuojaus)
- turvallisuusvalvonta (tekninen turvallisuusvalvonta, henkilöstön, vieraiden ja ajoneuvojen ohjaus, vartiointi)
- kokousten ja neuvottelujen turvallisuus.

Kulunvalvontaa tarvitaan seuraaviin tiloihin:

- johtokeskus
- viestintä- ja tiedotuskeskus
- keräystyömaat
- varastot ja varikot, kalustonhuoltopisteet
- kuljetuspisteiksi tai välivarastointialueiksi valitut satamat ja venerannat.

Jos torjunta-alueen naapurikiinteistöt ovat turvaluokiteltuja, esimerkiksi tehdasalueita tai kaupallisia satamia, niiden kulku- ja työluvista on huolehdittava vastaavasti torjuntahenkilöstön suuntaan.

Pelastuslaitoksen ja sen johtokeskuksen rauhoittamiseksi muille asiantuntijoille, medialle ja vierailijoille tulee osoittaa esimerkiksi muilta asemilta omat, erilliset tilansa, joihin voidaan tarvittaessa järjestää kulunvalvonta.

Kulunvalvonta on hyvä keino pitää kirjaa torjunta-alueelle saapuvista ja sieltä poistuvista ihmisistä. Aikaisemmissa onnettomuuksissa kulunvalvontaa suorittaville on annettu myös muita torjuntaa tukevia tehtäviä, kuten jätekuljetusten kirjanpitoa.

Kun torjuntaan osallistuu muitakin kuin viranomaisia, torjuntatyömaalla liikkuvilla tulee olla näkyvisä henkilökortti. Erivärisillä korteilla voidaan tunnistaa esimerkiksi torjuntahenkilöstö, kuljettajat ja median edustajat. Auton tuulilasiin esille asetettavat kulkuluvat helpottavat kulunvalvontaa. Lisäksi ryhmänjohtajien, joukkueenjohtajien tai muiden vastaavien henkilöiden tulisi olla erotettavissa muusta väestä esimerkiksi turvaliivien perusteella.

Suuressa vahingossa kulunvalvonnan järjestämiseen tulee pyytää poliisin, Puolustusvoimien (so-tilaspoliisi) ja järjestyksenvainvoimien apua.

1.4 MIELENILMAUSTEN MAHDOLLISUUS, VARKAUDET JA ILKIVALTA

Mielenilmausten mahdollisuus on hyvä huomioida. Suuret ympäristökatastrofit saattavat lisätä yhteisöllisyyttä, lähentää katastrofista kärsineitä ihmisiä ja käynnistää avustusaallon. Suurilla öljyvahingoilla tällaista vaikutusta ei sen sijaan yleensä ole, vaan vahingot herättävät pikemminkin vihaa ja turhautumista. Lisäongelmia voi aiheutua torjuntaviranomaisen toimivaltuuksien käyttöönotetusta omaisuudesta ja siitä mahdollisesti seuraavasta asianomaisen tyytymättömyydestä. Myös erilaiset järjestöt saattavat reagoida kiivaastikin ympäristövahinkoihin. Mielenilmauksille tulee antaa tilaa ja osoittaa paikka sellaiselta alueelta, joka ei viivästyä tehokasta torjuntaa eikä saata ihmisiä alttiiksi vahinkoaineelle.

Ilkivallalla tarkoitetaan tässä tahallista toisen omaisuuden vahingoittamista, jolla ei yritetä saavuttaa itselleen taloudellista etua. Torjuntatyömaalla ilkivallalta voi tarkoittaa työhön sinänsä vaikuttamaton omaisuuden sotkemista tai työtä haittaavaa kaluston käyttökelvottomaksi rikkomista.

Ilkivallan estämiseksi työmaalle, erityisesti huolto- ja kuljetuspisteille sekä jätteen välivarastointialueille, on järjestettävä valvonta sekä viikonloppuvartiointi. Työpäivän päätteeksi kaikki jäteastiat tulee tyhjentää, Osaan jäteastioista voidaan jättää se määrä tavaraa, joka tarvitaan pitämään astia

KUVA 2

Meksikonlahden öljyonnettomuus aiheutti runsaasti mielenilmauksia. EPA 2010.

paikallaan ja pystyssä tulessa. Astioiden lajiteltua sisältöä ilmaisevat merkinnät on mahdollisuuksien mukaan tehtävä niin, ettei niitä ole kovin helppo vaihtaa.

Työkalujen, kaluston ja kaluston irrotettavien osien vahingoittaminen tai varastaminen työmailta ja huoltopisteestä on mahdollista erityisesti viikonloppujen aikana. Siksi kaikki tarvikkeet ja työkalut on työn päätyttyä kerättävä turvalliseen paikkaan. Työajalla oma henkilökunta voi pitää torjuntakalustoa silmällä, mutta on mietittävä, kuka vastaa vartioinnista työajan ulkopuolella. On tärkeää järjestää jonkinlainen kirjanpito: tieto siitä, mitä omaisuutta missäkin säilytetään ja kenen vastuulla. GPS-paikantimien kiinnittäminen arvokkaampaan kalustoon on suositeltavaa.

Viikonloppujen ja pidempien taukojen ajaksi kalusto siirretään valvotulle alueelle. Työmaakopeille ei tule jättää mitään arvokasta tai työn etene-
misen kannalta oleellista tavaraa. Työmaakopit ja varastot on lukittava vähintään riippulukoilla, ja tarvittaessa järjestetään vartiointi tai esimerkiksi kameravalvonta.

Kaupungeissa ilkiavaltaan ja varkauksiin on ainakin osittain helpompi varautua. Välimatkat ovat lyhyitä, jolloin kalusto saadaan taukojen ajaksi helpommin koottua yhteen, vartioituun paikkaan. Syrjäseuduilla etäisyydet kasvavat kuitenkin nopeasti niin pitkiksi, että kaluston kokoaminen ei aina ole tarkoituksenmukaista. Tämä aiheuttaa sen, että vartioituja tai muuten suojattuja paikkoja saatetaan syrjäisillä seuduilla joutua järjestämään useita.

Varkautta tai ryöstöä edeltää usein tiedustelu. Henkilöstöä tulee ohjeistaa havainnoimaan asiattomien henkilöiden toimia ja ilmoittamaan havainnoista eteenpäin. Haastavaksi asian tekee se, että keräystyömaalla saattaa toimia samanaikaisesti useita eri sidosryhmiä. Kulkulupien tai nimikylttien esillä pitäminen helpottaa tilannetta. On hyvä olla luottamatta haalareiden yrityslogoihin ja lukea aina nimikyltit. Pelastuslaitoksen väreissä kulkevat ovat tietysti täyttä kultaa.

Havaituista varkauksista ja ilkiavallasta on ilmoitettava aina torjuntatöiden johdolle ja poliisille.

2 KULJETUS- JA KALUSTOTURVA

Öljyntorjuntalogistiikka on altis turvauhkeille. Logistiikkaan kohdistuva rikollisuus on useimmiten ammattirikollisten tekemiä, kalustoon kohdistuvia varkauksia tai vandalismia.

Torjuntatöiden aikana rannoilla ja kuljetuspisteissä on arvokasta erikoiskalustoa ja -työvälineitä. Kuljetuskalusto, lastinkäsittelykalusto sekä erilaiset työkoneet ovat nykyään erittäin alttiina varkauksille. Torjuntakalustolle on siksi järjestettävä vartiointi.

Kuljetuksen ja varastoinnin riskeiksi voidaan varkauksien lisäksi mainita muun muassa kaksoislasitus ja varastoinnin ongelmat varastokirjanpidon puutteet mukaan lukien. Logistiikkaan kohdistuvat uhat tulevat sekä ulko- että sisäpuolelta: rikolliset soluttautuvat sisälle organisaatioon tai henkilökunta on itse osallisena rikoksissa. Tämä ongelma saattaa tulla esille alihankintatoiminnossa etenkin silloin, kun toimijoita ei tunneta tai kun aliurakointiketjut muodostuvat hallitsemattoman pitkiksi.

Keinoja rikosriskeihin varautumiseksi ovat

- henkilöstön säännöllinen koulutus ja toimintamallit
- riskikartoitus ja rikosriskin arviointi kohteittain: murto, ryöstö, vahingonteko ja miten näitä voidaan estää
- alihankkijoiden tunteminen: rekistereiden ja riskiyritysten monitoroinnin hyödyntäminen
- työturvallisuus- ja turvallisuusvastaavan nimeäminen, turvallisuustason nostaminen
- turvallisuustekniikan hyödyntäminen (GSM-, GPS-, RFID- ja Eurowatch-paikannuspalvelut) ja tilojen lukitseminen.

Logistiikkaan kohdistuva rikollisuus on hyvin yleistä. Syiksi tähän arvellaan muun muassa ri-

kosten helppoa toteutettavuutta sekä kiinnijäämisen riskin ja rikosten ennaltaehkäisyn vähäisyyttä. Rikokset suoritetaan yleensä muualla kuin rikollisen kotimaassa, ja varastetut tuotteet myös kuljetetaan muualle. Logistiikkarikollisuus on EU:n laajentumisen ja vapaan liikkuvuuden myötä kasvanut. Yhä enemmän anastetaan kokonaisia kuljetusyksiköitä ja työkoneita.

Kuljetusturvallisuuteen sisältyy muutakin kuin kuljetusrikosturvallisuus. Kuljettajien ja lastinkäsittelyssä toimivien henkilöiden ohjeistamiseen ja turvallisuusperhehdytykseen tulee kiinnittää huomiota. Vahinkojätteen kuljetusta varten laaditaan tarvittaessa VAK-kuljetusten turvasuunnitelma. Vahinkojätteellä ei ole rahallista arvoa, mutta sen ympäristöä pilaavat ominaisuudet ovat merkittäviä. Lisäksi se on vaaraominaisuksiensa (myrkyllisyys sekä mahdollisesti syttyvyys ja räjähdysherkkyys) puolesta haitallista ihmisille.

Vaarallisten aineiden käsittelyyn, kuljetuksiin ja varastointiin liittyviä turvariskejä kartoitettaessa määritellään kuljetusketjun riskipisteet. Riskipiste on kuljetusketjun paikka, jossa vaara on suurin eli uhan toteutumiselle on suurin todennäköisyys. Riskipisteiden selvittämiseen kuuluu uhkien toteutumismahdollisuuksien selvittäminen kuljetusketjun eri vaiheissa. Riskin arvioinnissa tarkastellaan erilaisia uhkatilanteita, joita voivat olla esimerkiksi edellä mainitut ilkevalta, varkaus ja ryöstö.

VAK-kuljettajat ovat saaneet turvakoulutusta ajolupakoulutuksensa yhteydessä. Tarvittaessa turva-asioihin liittyvää koulutusta järjestetään myös sellaisille henkilöstöryhmille, joiden toimenkuvaan ei varsinaisesti kuulu vaarallisten aineiden kuljettamiseen liittyviä tehtäviä mutta jotka saavat siihen liittyvää tietoa.

3

VÄÄRINKÄYTÖKSET KAUPANTEOSSA JA RAHALIIKENTEESSÄ

Öljyntorjuntahankinnoissa noudatetaan lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksesta (29.12.2016/1397) sekä öljysuojarahaston hankintaohjetta. Etukäteen tulee sopia siitä, miten toimitaan tilanteissa, joissa tuotteita tullaan kauppaamaan suoraan torjuntatyöntekijöille. Organisaatiossa on tiedettävä ne henkilöt, joilla on hankintaoikeudet.

Suurissa hankinnoissa kauppakumppanin taustat tulee tutkia ja tiedot hankkia useammasta eri lähteestä. Hälytysmerkkeinä voidaan pitää muun muassa pitkää ketjua toimittajan ja ostajan välillä sekä monimutkaisia rahoitus- ja maksukuvia.

4

TIETOTURVA JA TIETOJÄRJESTELMIEN RISKIT

Tietoturvalla tarkoitetaan tietojen, tietojärjestelmien, palveluiden ja verkkoliikenteen suojaamista.

Tietoturvajärjestelyjen tarkoituksena on varmistaa tietoaineistojen, tietojärjestelmien ja palveluiden asianmukainen suojaus siten, että niiden luottamuksellisuuteen, eheyteen ja saatavuuteen liittyvät riskit huomioidaan. Lisäksi se merkitsee, että tiedot ja tietojärjestelmät pidetään vain niiden käyttöön oikeutettujen saatavilla.

Tieto on immateriaalista: sitä voi monentaa ja lähettää ilman, että alkuperäinen tieto katoaisi. Toisaalta tieto voidaan helposti kadottaa tai hävittää vahingossa. Organisaatioiden sähköisesti ja paperimuotoon tallennettu tietomassa on valtava. Tiedon hallinta tulee olemaan myös torjuntaorganisaation toiminnan keskeinen haaste. Esimiehillä on vastuu seurata tietoturvallisuuden toteutumista omassa yksikössään ja alaistensa toiminnassa.

Keinoja tietoturvallisuuden parantamiseksi ovat vastuuhenkilöiden nimeäminen, tarpeellisten resurssien osoittaminen ja johdon tuki. Toimenpiteet tulee suhteuttaa suojattavaan asiaan. Suurimmat tietoturvallisuuden ongelmat liittyvät yleensä kiireeseen, huolimattomuuteen, osamattomuuteen sekä muihin tietojärjestelmien toteutuksen ja käytön laadullisiin tekijöihin.

Yleensä ulkopuolinen taho pääsee tietojärjestelmiin käsiksi organisaation oman virheen takia (joku on esimerkiksi jakanut salasanaa eteenpäin tai tietokone on jätetty lukitsemattomana vartiointimatta). Ulkopuolinen tunkeutuja on yleensä motivoitunut ja taitava hakkeri. Tietojärjestelmärikkokset ovat pääasiassa laitonta tiedonhankintaa, mutta niillä, esimerkiksi nettisivujen töhrimisellä, saattaa olla myös poliittiset motiivit.

Langattomien laajakaistojen perustaminen on-

nettomuusalueelle heti torjuntatyön alusta lähtien on hyödyllistä. Verkon rakentaminen ei nykyisin ole kovin kallista, ja palveluntarjoajia on paljon. Verkkoon voi rakentaa sekä avoimen että käyttäjätunnuksen takana olevan osion. Torjuntaorganisaation tietoverkko tulee suojata, tai sen suhteen tulee tukeutua jo suojattuun järjestelmään, esimerkiksi Puolustusvoimien tietoverkkoon.

Tietoturvallisuudessa on katsottava ennemminkin kokonaisuutta kuin yksittäisiä asioita. Ongelma onkin usein siinä, ettei kokonaisuus ole kenenkään hallinnassa. Vastuu tietoturvasta on myös yhteistyökumppaneilla. Torjunnan johdon tulee määrittellä tarkasti, millä ryhmillä on pääsy tietojärjestelmiin. Tietoaineiston jakelun on oltava tarpeeksi avointa, mutta on sovittava, kuka antaa luvan jakaa tietoja. Esimiehillä on vastuu seurata tietoturvallisuuden toteutumista omassa yksikössään ja alaistensa toiminnassa.

Muita ratkaisukeinoja tietoturvallisuuden parantamiseksi:

- nimetään tietoturvallisuuden vastuuhenkilöt ja rajataan järjestelmävalvojen admin-oikeudet
- arvioidaan tietojen tai tietojärjestelmien toimimattomuus sekä virheiden tai tietovuotojen seuraukset ja suunnitellaan näiden estäminen
- huolehditaan tietoaineiston turvaamisesta ja varmuuskopioinnista
- sovitaan, missä perustiedot pidetään: verkossa, pelastuslaitoksella vai muualla?
- suunnitellaan tietoaineiston turvallinen säilytys ja hävittäminen
- käytetään teknisiä ja ohjelmallisia palomureja
- huolehditaan sähköpostin turvallisuudesta esimerkiksi yhteisissä johtokeskuksissa
- järjestetään turvallinen Internetin käyttö johtokeskuksissa ja ajantasainen virustentorjunta
- varmistetaan puhelinturvallisuus ja ehkäistään tietovuotoja ottaen huomioon myös muiden kuin viranomaistoimijoiden ohjeistus.

Tietojärjestelmien yleisiä ongelmakohtia ovat

- asiakirjojen säilytys, arkistointi ja hävittäminen
- käytettyjen tietovälineiden, kuten muistitikujen, käsittely (muistitikut sisältävät huomattavan määrän usein heikosti suojattua tietoa, joka voidaan helposti kloonata etäyhteyden kautta)
- kimppatunnukset ja salasanaturvallisuus
- tietojen käsittelyn paikat ja ajankohdat: liikkuvuuden kasvu lisää suojaamisen haastetta, etäkäyttö, nukkuvat koneet, eristetyt verkot, älypuhelimet ja Bluetooth
- virukset ja haittaohjelmat, työkoneen kytkeminen kotiverkkoon ja ohjelmien lataus sieltä.

Tietoturvan lisäksi torjuntaorganisaation tulee huolehtia tietosuojan toteutumisesta EU:n tietosuoja-asetuksen ((EU) 2016/679) mukaisesti. Tietosuojalla tarkoitetaan yksilön tietojen käsittelyä ja oikeutta yksityisyyteen henkilötietojen käsittelyssä. Tietoturva on yksi tietosuojan toteuttamisen keinoista.

Huomioi myös Tiedonhallintalaki (Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta 906/2019).

Tietosuoja tulee huomioida erityisesti vahingon aiheuttajan tietojen, torjuntaan osallistuvien vapaaehtoisten osallistujaluetteloiden, terveystietojen sekä toiminnasta otettujen valokuvien osalta. Erityisesti ladatessasi sisältöä sosiaaliseen mediaan varmista, että tietosuojaan eli henkilön yksilöivään tietoon liittyvät asiat on huomioitu.

5 YMPÄRISTÖVAHINKOVASTUU

Ympäristöturvallisuuteen kuuluvat muun muassa ympäristövaikutusten arviointi, ilmoitus- ja lupamenettely, vesien ja maaperän suojelu, meluntorjunta, maisemansuojelu sekä jätehuolto.

Torjuntaviranomainen on vastuussa omalla toiminnallaan aiheuttamistaan ympäristövahingoista. Torjuntaviranomaisella on velvollisuus toimia huolellisesti ja selvittää tapauskohtaisesti, tarvitseeko jokin toiminto ympäristöluvan. Vahingot, jotka eivät ole alkuperäisen öljyvahingon aiheuttajan syytä, eivät myöskään ole korvauskelpoisia.

Torjuntaviranomaisen on myös ohjeistettava aliurakoitsijat toimimaan niin, ettei ympäristölle aiheudu lisävahinkoa. Ympäristönsuojelulain perusteella kustannusvastuu on toiminnanharjoittajalla. Toiminnanharjoittajalla tarkoitetaan tahoja, joka harjoittaa pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa tai joka tosiasiallisesti määrää toiminnasta. Torjuntatöissä vastuu lisävahingoista on siten aina johtovastuussa olevalla viranomaisella, ellei viranomainen osoita, että joku kolmas taho on vastuussa vahingosta. Torjuntaviranomaisen tulee ohjeistaa aliurakoitsijat huolellisesti. Aliurakoitsijat vapautuvat lisävahingon vastuusta, mikäli he ovat toimineet viranomaisohjeen mukaisesti.

Torjuntatyön päättämisen jälkeen ilmenneiden lisävahinkojen kohdalla rajanveto voi olla hankalaa. Torjunnan johdon on hyvä selvittää etukäteen muun muassa seuraavat kysymykset:

- Kuka on vastuussa varastointipaikoista vuosien päästä torjunnan lopettamisesta?
- Kuka on vastuussa keräytyömaan ja vahinkojätteen logististen pisteiden perustamisesta luonnolle mahdollisesti aiheutuvista haitoista (etenkin, jos ne on perustettu kiireessä ympäristöasiantuntijoita konsultoimatta)?

Torjuntatöiden päättämisen jälkeen aliurakoitsijan omalla toiminnallaan aiheuttama ympäristörikos on toiminnanharjoittajan vastuulla. Se käsitellään omana tapauksenaan, vaikka se välillisesti johtuisikin alusöljyvahingosta.

Ympäristönsuojelulaissa (27.6.2014/527) ympäristön pilaantumista aiheuttavaan toimintaan kuuluu myös melun ja hajujen päästäminen ympäristöön. Esimerkiksi Ranskassa sattuneiden öljyvahinkojen torjunnan yhteydessä torjuntaorganisaatio sai valituksia melusta ja liian kovaäänisistä laitteista. Meluntorjunnan lisäksi torjuntaviranomaisten on ohjeistettava työntekijöitä muutoinkin asianmukaiseen toimintatapaan luonnossa, sillä esimerkiksi roskaaminen katsotaan ympäristöririkokseksi.

Merenkulun ympäristönsuojelulain (29.12.2009 /1672) mukaan Rajavartiolaitos on johtava valvontaviranomainen valvonnassa, joka koskee aluksesta veteen menevistä päästöistä annettujen säännösten ja määräysten noudattamista Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä. Myös poliisi valvoo aluksesta veteen meneviä päästöjä sekä lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista Suomen aluevesillä ja sisävesillä. Muita valvontaviranomaisia ovat Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Suomen ympäristökeskus, ELY-keskukset ja Tulli.

Jos aluksen on havaittu päästäneen öljyä tai haitallisia nestemäisiä aineita Suomen vesialueella, talousvyöhykkeellä tai aavalla merellä, Suomen ympäristökeskuksen, Rajavartiolaitoksen tai Liikenne- ja viestintävirasto Traficom on ilmoitettava havaitsemastaan päästöstä satamalle, jossa alus seuraavaksi käy, ja aluksen lippuvaltiolle sekä pyydettävä ryhtymään toimiin päästön johdosta sen mukaan kuin säädetään alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta ja säännösten rikkomisista määrättävistä seuraamuksista annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2005/35/EY siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. (Merenkulun ympäristönsuojelulaki 12. luku, 17. §.)

Jos öljypäästön selvittäminen vaatii, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom sekä Rajavartiolaitos ja poliisi voivat pysäyttää aluksen sen ollessa satamassa tai ankkurissa Suomen vesialueella. Sama koskee suomalaista alusta sen purjehtiessa Suomen vesialueella tai sen ulkopuolella ja ulkomaista alusta sen purjehtiessa Suomen vesialueella. (Merenkulun ympäristönsuojelulaki 12. luku, 11. §.)

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom sekä Rajavartiolaitos ja poliisi voivat pysäyttää Suomen aluemerellä tai talousvyöhykkeellä kulkevan ulkomaisen aluksen, jos on ilmeistä, että alukselta on Suomen talousvyöhykkeellä rikottu tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä siten, että

päästöstä aiheutuu Suomen rantaviivalle tai siihen liittyville eduille taikka Suomen aluemerren tai talousvyöhykkeen luonnonvaroilta huomattavaa vahinkoa tai sen vaaraa. (Merenkulun ympäristönsuojelulaki 12. luku, 12. §.)

Liikenne- ja viestintävirasto Traficomilla sekä Rajavartiolaitoksella ja poliisilla on oikeus tapahtuneiden päästöjen selvittämiseksi suorittaa suomalaisella aluksella tarkastuksia ja ottaa näytteitä vedessä havaitun öljyn tai muun haitallisen aineen alkuperän ja koostumuksen sekä aluksella käytettävän polttoaineen laadun selvittämiseksi. Sama koskee ulkomaista alusta sen ollessa satamassa tai ankkurissa Suomen vesialueella tai sen purjehtiessa Suomen vesialueella. (Merenkulun ympäristönsuojelulaki 12. luku, 11. §.)

Lain alusturvallisuuden valvonnasta (17.3.1995/370) 4. luvun 14. §:n ja merenkulun ympäristönsuojelulain 12. luvun 13. §:n nojalla Liikenne- ja viestintävirasto Traficom voi kieltää aluksen matkan jatkamisen tai asettaa matkan jatkamisen ehdoksi, että alus siirretään lähimmälle sopivalle korjaustelakalle.

Esitutkintalain (22.7.2011/805) mukaan esitutinnan suorittaminen kuuluu poliisille, jollei erikseen ole toisin säädetty. Alusöljypäästöjen valvonta ja mahdollinen esitutkinta on säädetty merenkulun ympäristönsuojelulaissa sekä Rajavartiolaitoksen että poliisin tehtäväksi.

Päästölähde selvitetään öljynäytteellä, joka analysoidaan esimerkiksi poliisin rikosteknisessä laboratoriossa. Myös pelastuslaitoksen suorittama ensinäyteenotto sekä alkutilanteessa keräämät tiedusteludokumentit ja valokuvat toimivat todistusaineistona. Viranomaisen on hyvä myös varautua todistamaan vahingon oikeudenkäynnissä.

Merenkulun ympäristönsuojelulain 3. luvun 5. §:n mukaan öljypäästömaksun määrää Rajavartiolaitos.

Henkilöstöturvalla tarkoitetaan henkilöstöstä aiheutuvien riskien hallintaa erotuksena henkilöturvallisuudesta, jolla taas tarkoitetaan henkilöihin kohdistuvien riskien hallintaa. Tässä käsitellään siten niitä toimenpiteitä, joilla organisaatio suojaa omaa toimintaansa, omaisuuttaan, tietoaan, henkilökuntaansa ja muita sidosryhmiään sekä ympäristöä oman henkilöstönsä aiheuttamilta uhkilta ja riskeiltä. Henkilöstöturvaan panostaminen riippuu organisaation omista intresseistä. Henkilöturvallisuus taas on muun muassa työturvallisuuslailla, pelastuslailla ja työsopimuslailla säädelyä toimintaa.

Henkilöstöturva käsitetään osaksi yleisempää turvallisuuskäsitettä. Tietoturvan alaterminä henkilöstöturvalla tarkoitetaan lähinnä henkilöstöön liittyvien salassapitoriskien hallintaa tietojärjestelmien pääsynhallinnassa ja henkilöstön käytettävyyttä organisaation palveluksessa.

Henkilöstöriskien hallinta on osa normaalia esimiestoimintaa ja henkilöstöhallintoa. Henkilöistä aiheutuvia riskejä torjutaan ensisijaisesti hallinnollisin ja tietoaineistoturvallisuuden keinoin. Henkilöstöriskit liittyvät yleensä rekrytointiin, työyhteisön toimintaan, osaamiseen ja avainhenkilöihin, rikollisuuden ja vahingontekojen ehkäisyyn sekä työsuhteen päättämiseen.

Henkilöstöturvaan liittyviä kysymyksiä:

- Onko henkilö soveltuva tehtävään?
- Miten työ ja työpaikkakoulutus on järjestetty?
- Miten avainhenkilöiden sijaisuusjärjestelyt hoidetaan?
- Onko henkilöstön tiedonsaanti ja -käyttöoikeudet, velvoitteet ja vastuut määritetty ja tiedostettu (vastuut on kirjattava henkilöiden toimenkuviin)?
- Onko laadittu ohjeet ja toimintaperiaatteet turva- ja tietoturvallisuusasioista sekä tietoaineiston luokittelusta?
- Tarvitaanko vaitiolo- ja salassapitosopimuksia?

Työtehtävien päättyessä tehdään seuraavat toimenpiteet soveltuvin osin:

- Kerätään pois työntekijän kulkuluvat tai muut asiakirjat, joiden mukaan hän vielä työskentelisi torjuntaorganisaatiossa. Myös avaimet lastaustiloihin, varastoihin, ajoneuvoihin tai muihin turvajärjestelyjen piirissä oleviin tiloihin kerätään pois. Kännyköiden ja radiopuhelimien hallinnasta sovitaan erikseen.
- Perutaan salasanat ja käyttäjätunnukset.
- Päivitetään rekisterit, www-sivut ja kaikki sellainen materiaali, jossa entinen työntekijä on kulkuvallisten tai työntekijöiden nimien luettelossa.

8 TURVAOHJEISTUS JA VASTUUT ÖLJYVAHINGOSSA

Pelastustoiminnan johtajalla on kokonaisvastuu turvallisuuteen kuuluvista asioista. Hänellä on vastuu siitä, että turvasuunnitelman laatimiseen, päivittämiseen ja toteuttamiseen on varattu riittävät resurssit. Torjuntaorganisaatioon voidaan tarvittaessa nimetä oma turvallisuus- ja riskinhallintapäällikkö, jonka vastuulle kuuluu turvasuunnitelman laadinta, ylläpito ja päivitys. Vastuu voi olla määritettynä myös muulle johto-organisaation jäsenelle, jos erillisen turva-asioista vastaavan henkilön nimeämistä ei katsota tarpeelliseksi, mutta palveluna sitä ei voida ostaa.

Jokainen operatiivisesta toiminnasta vastaava päällikkö tai esimies vastaa turva-asioiden toteuttamisesta omalla vastuualueellaan sekä turva-asioiden valvonnasta alaistensa tehtävissä.

Turvasuunnitelma ja sisäiset hälytysjärjestelyt tulee sopia heti alkuvaiheessa. Etukäteen on suunniteltava, miten tieto vaarasta ja toimintaohjeet saadaan nopeasti kohteessa oleville. Turvaohjeet tulee laatia myös ”rivityöläisten” näkökulmasta. Ohjeesta tulee ilmetä, kenelle ilmoitetaan, jos havaitaan turvauhkaa. Tärkeää on myös määrittellä hälyttävä ja hälytettävä sekä miten toimitaan, jos juuri heitä ei tavoiteta. Vastuuhenkilöistä kannattaa laatia yhteystietolista, esimerkiksi taulukko, josta löytyvät henkilöt vastuualueittain yhteystietoineen. Organisaation kannattaa hyödyntää myös vapaaehtoisista mahdollisesti löytyvät turva-alan ammattilaiset.

Koko toimintaketjun turvallisuus tulee sisällyttää myös ulkoistettujen palveluiden, kuten siivouksen, jätehuollon ja vartiointin, sopimuksiin.

Ohjeistus on yhtenäisten käytäntöjen perusta. Useimmiten työntekijä pyrkii toimimaan oikein, mutta väärän tai puutteellisen tiedon takia tulos ei ole halutunlainen. Alusöljyvahingon torjunnassa laadittavia ohjetyyppejä voivat olla esimerkiksi tietoturvaohje, työturvallisuusohje, paloturvallisuusohje, lastinkäsittelyohje ja vaarallisten aineiden kuljetusten turvasuunnitelma.

Turvallisuusperehdytyksen yhteydessä torjuntaorganisaatioon tuleville jaetaan kirjalliset ohjeet, jotka koskevat

- kulkulupia, avainten hallintaa, ovien lukitusta ja vieraiden ohjausta
- tietoturvaa
- raportointia ja kirjanpitoa
- toimintaa erilaisissa poikkeus- ja kriisitilanteissa.

Operaatiokohtaista turvakoulutusta annetaan turvasuunnitelmassa todettujen riskien vähentämiseksi ja toimintaohjeisiin kouluttamiseksi. Tähän kuuluvat määritellyt henkilöryhmiä koskevat turva-asiat (esim. toimitilaturvallisuus, tietoturvallisuus) ja yleinen henkilöstön perehdytys.

LISÄTIETOA

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta.

Lahelma, J. 2010. **Suuren alusöljyonnettomuuden torjuntatöiden turvallisuus.** Poliisiammattikorkeakoulu. Poliisin perustutkinto. Päätötyö.

Liikenne- ja viestintäministeriö. 2005. **Vaarallisten aineiden kuljetuksiin liittyvät turvatoimet, turvasuunnitelma ja turvakoulutus.** Julkaisun liite Turvasuunnitelmamalli VAK-kuljetuksissa. PDF-dokumentti. Saatavissa <http://urn.fi/URN:ISBN:952-201-326-9> [viitattu 14.5.2018].

Valtiovarainministeriö. 2008. **Tärkein tekijä on ihminen.** Henkilöstöturvallisuus osana tietoturvallisuutta. Valtionhallinnon tietoturvallisuuden johtoryhmän VAHTI Henkilöstöturvallisuustyöryhmä. Helsinki: Edita Prima.

KUVALÄHTEET:

Atkins, L. 2007. Language barrier slowed bay oil spill response. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.sfgate.com/green/article/Language-barrier-slowed-bay-oil-spill-response-3774033.php> [viitattu 29.5.2018].

EPA. 2010. Kuva Daily Mailin verkkodokumentissa BP executive tells judge at multi-billion dollar Gulf spill damages trial that contractors are equally to blame for Deepwater Horizon disaster. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2285121/BP-executive-tells-judge-multi-billion-dollar-Gulf-spill-damages-trial-contractors-equally-blame-Deepwater-Horizon-disaster.html#ixzz5GudLNvLv> [viitattu 29.5.2018].

Turvariskien arviointi:

- torjuntatyöhön ja operaatioon osallistuvien henkilöstöturvaan liittyvät uhat
- kiinteistö- ja toimitilaturvaan liittyvät uhat, tilojen luokittelu ja kulunvalvonta
- tietoturvaan liittyvät uhat: mitä tietojen virheellisyydestä, tietojärjestelmien toimimattomuudesta, virheistä tai tietovuodoista voi seurata torjuntatyölle?
- ympäristöturvaan liittyvät uhat, vastuukysymykset, työntekijöiden ja alihankkijoiden ohjeistus
- rikosturvaan (varkaudet, vandalismi) liittyvät riskit.

Turvariskien hallinta:

- turvallisuus- ja riskienhallinnan työtehtävien vastuuttaminen
- henkilöstön koulutus ja perehdyttäminen torjuntatoimien turva-asioihin
- tiedonkulun varmistaminen, työmaapiirroksien ja turvamerkinneiden (poistumistiet, sammutusvälineet)
- ennakkotoimenpiteiden suhteuttaminen mahdolliseen uhkaan.

Ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä ja keinoja:

Henkilöstöturva

- avainhenkilöiden tunnistaminen, työtehtävissä tarvittavan ammattitaidon määrittäminen ja sijaisjärjestelyt
- henkilöstön liikkumisen ja toiminnan rajoittaminen, esim. kulunvalvonta organisaation tiloissa sekä erilaiset käyttäjäroolit ja niiden mukainen tietojen saatavuus tietojärjestelmissä
- tietojen päivittäminen käyttöoikeuksista ja valtuuksista sekä henkilöstön hallussa olevasta omaisuudesta.

Kiinteistö- ja toimitilaturva

- kulkuluvat ja -kortit, avainten hallinta
- vartiointi, kameravalvonta, murtohälyttimet
- syttyviä materiaaleja ei säilytetä rakennusten seinustoilla (myös logistiset pisteet etäällä rakennuksista)
- tarpeettoman palokuormituksen, kuten puutavaran, varastoinnista vältetään varastoissa ja niiden lähellä.

Tietoturva

- nimettävä tietoturvallisuuden vastuhenkilöt ja rajattava järjestelmänvalvojan oikeudet
- huolehdittava tietoaineiston turvaamisesta ja varmuuskopioinnista
- mietittävä tietoaineiston turvallinen säilytys ja hävittäminen sekä sovittava, missä perustiedot pidetään: verkossa, pelastuslaitoksella vai muualla
- henkilötietojen käsittelyssä noudatettava henkilö-tietolakia
- järjestettävä turvallinen Internetin käyttö johtokeskuksissa ja ajantasainen virustentorjunta sekä käytettävä teknisiä ja ohjelmallisia palomureja
- huolehdittava sähköpostin turvallisuudesta esimerkiksi yhteisissä johtokeskuksissa
- varmistettava puhelinturvallisuus ja ehkäistävä tietovuotoja ottaen huomioon myös muiden kuin viranomaistoimijoiden ohjeistus.

Rikosturva

- varkauksien ehkäisemiseksi nimettävä vastuhenkilö, esimerkiksi työmaajohtaja
- koko henkilöstöä ohjeistettava huolellisuuteen laitteiden käsittelyssä ja ovien lukitsemisessa sekä tiedottamaan esimiestänsä epätavallisesti käyttäytyvistä asiattomista henkilöistä
- järjestettävä riittävä valaistus ja tarvittaessa hälytysjärjestelmät, mm. kameravalvonta tai vartiointi
- kulkukortit ja avainten hallinta: kirjattava ylös, kenellä on mitkään avaimet
- suunniteltava toiminnallinen turvallisuus: kaikki miehittämättömät tilat pidettävä lukittuina ja vain käytössä olevat tilat, varastot ja veneet lukitsematta
- älä jätä arvokasta tavaraa työmaakoppeihin tai muihin vastaaviin kohteisiin, joihin murtautuminen on helppoa.

Kannattaa laatia kirjalliset ohjeet, jotka koskevat

- kulkulupia, avainten hallintaa ja ovien lukitusta
- tietoturvaa
- raportointia ja kirjanpitoa
- toimintaa erilaisissa poikkeus- ja kriisitilanteissa.

sökö

SÖKÖSuomenlahti – Öljyntorjunnan toimintamalli
Suomenlahden rannikon pelastustoimialueilla.

VIHKO 18

Turvatoimet alusöljyvahingon torjunnassa